

Sprawozdanie merytoryczne Podkarpackiego Stowarzyszenia dla Aktywnych Rodzin (PSAR) za rok 2023

Podkarpackie Stowarzyszenie dla Aktywnych Rodzin

KRS 0000578780

Adres: ul. 3 Maja 9, 39-120 Sędziszów Małopolski

Zarząd Stowarzyszenia:

- Monika Marković, Prezeska Zarządu
- Małgorzata Kiełbowicz, Wiceprezeska Zarządu

Misja Stowarzyszenia: Umożliwić każdej osobie, w całej jej unikalności, aby mogła w pełni korzystać z tego, co świat ma jej do zaoferowania i aby w pełni mogła wykorzystać swoje zasoby, aby przyczynić się do rozwoju tego świata.

Podstawowe obszary działalności Stowarzyszenia

1. Promocja kultury i dziedzictwa kulturowego, edukacja kulturalna,
2. Praw człowieka, w szczególności prawa dzieci i równość płci,
3. Pomoc humanitarna.

Podsumowanie

W 2023 r. PSAR kontynuowało i rozwijało swoje działania w obszarach kultury, praw człowieka oraz pomocy humanitarnej. Przez cały 2023 r. funkcjonowały "Centrum Rozwoju Psychofizycznego TUTU i projekt "Szkoła, która łączy", prowadzone na rzecz ukraińskich uchodźców i ich integracji z polskim społeczeństwem. Kontynuowaliśmy tzw. "projekty dziewczęce" w obszarze równości płci. Przeprowadziliśmy duży i bardzo innowacyjny projekt kulturalny "Podkarpacka kultura bez barier", w którym współpracowaliśmy z pięcioma gminami w regionie.

Nawiązaliśmy, zacieśniliśmy lub rozwinęliśmy współpracę z innymi NGO-sami, agencjami ONZ, placówkami oświatowymi i kulturalnymi, władzami regionalnymi i lokalnymi.

Dołączyliśmy do Krajowej Koalicji na rzecz Ochrony Dzieci oraz NGO Forum "Razem".

Projekt psychologicznego wspierania ukraińskich uchodźców otrzymał bardzo prestiżową nagrodę za jakość zarządzania projektami - Polish Project Excellence Award.

PROJEKTY

Centrum Rozwoju Psychofizycznego TUTU

Partner/grantodawca: Project HOPE / UNHCR

Czas trwania: 1.01.-30.11.2023 (Project HOPE), 01-31.12.2023 (UNHCR)

Wartość projektu: 535 044,15 USD

W 2023 r. kontynuowana była i rozwijana działalność Centrum TUTU, otwartego 23.05.2022. Do końca października TUTU finansowane było ze środków Project HOPE. Pod koniec roku ta organizacja ograniczała swoje działania w Polsce i tym samym nie przedłużyła kończącej się umowy partnerskiej z PSAR. PSAR wynegocjowało z UNHCR przesunięcie finansów z projektu "Szkoła, która łączy", co umożliwiło finansowanie działalności Centrum TUTU w grudniu 2023.

W 2023 z usług Centrum TUTU skorzystało w sumie 3742 osób. 70,% tej grupy to byli niepełnoletni, 72,6% Ukraińcy, 64,3% kobiety i dziewczyny. Całkowita liczba interwencji psychospołecznych to 17084.

Centrum Rozwoju Psychofizycznego TUTU

- To jasna przestrzeń o powierzchni 300 m.kw. w kompleksie Plaza-Rzeszów. Została wyposażona w zabawki, gry, meble i narzędzia terapeutyczne, aby jak najlepiej zaspokoić potrzeby naszych gości.
- Zatrudnia ukraińsko- i rosyjskojęzycznych pedagogów, psychologów i terapeutów,
- Udziela wsparcia psychicznego i psychospołecznego około 500 beneficjentom miesięcznie, przy czym większość z nich odwiedza TUTU więcej niż raz,
- Specjalistki w TUTU stosują model pracy oparty na obserwacji prediagnostycznej dzieci, identyfikacji dzieci wykazujących niepokojące objawy lub wrażliwych oraz kierowaniu wewnętrznym lub zewnętrznym w celu uzyskania bardziej specjalistycznej pomocy,
- Główne usługi świadczone w Centrum:
  - Bezpieczna przestrzeń dla dzieci,
  - Identyfikacja dzieci z grupy ryzyka i kierowanie ich wewnątrz i zewnątrz do odpowiednich specjalistów,
  - Indywidualne i grupowe zajęcia terapeutyczne dla dzieci i dorosłych (w tym arteterapia i muzykoterapia),
  - Zajęcia relaksacyjne,
  - Sala Kontrolowanego Środowiska Multisensorycznego (Snoezelen),
  - Warsztaty i wydarzenia edukacyjne, integracyjne, motywacyjne i/lub wspierające,
  - Informacje i doradztwo.

Nowe Centrum TUTU - renowacja lokalu

Grantodawca: Project HOPE i UNHCR

Czas trwania: 01.10.-31.12.2023

Wartość projektu: 186 514,37 PLN

PSAR poszukiwało lokalu, do którego Centrum TUTU mogłoby się przenieść po opuszczeniu poprzedniej lokalizacji przy ul. Rejtana 65. Ostatecznie wynajęło lokal przy ul. Dąbrowskiego 17 w Rzeszowie. Wynajmującym jest Miasto Rzeszów. Lokal ma 138 m.kw., znajduje się w centrum miasta, naprzeciwko parku.

Lokal był w złym stanie i wymagał generalnego remontu, obejmującego także dostosowanie go do potrzeb osób z niepełnosprawnościami. Remont został przeprowadzony dzięki funduszom uzyskanym od organizacji wspierających inne projekty PSAR: Project HOPE i UNHCR.

Szkoła, która łączy

Partner/grantodawca: UNHCR (za pośrednictwem parasola Fundacji Dajemy Dzieciom Siłę)

Czas trwania: 1.01-31.12.2023 (przedłużone na 2024)

Wartość projektu: 1 164 451,38 PLN

Projekt rozpoczęty został 1.10.2022 i początkowo prowadzony był pod parasolem Première Urgence Internationale. W związku z redukcją działań PUI w Polsce, od 1.01.2023 rolę operatora projektu i pośrednika między PSAR a UNHCR przejęła FDDS.

W ramach projektu dwie pary specjalistek z Polski i Ukraina (psycholożka i pedagogka) wspierane przez koordynatorkę pracowały w szkołach z uczniami, ich rodzicami i nauczycielami. Prowadziły serię warsztatów w obszarze zarządzania emocjami, rozwiązywania konfliktów i budowania odporności psychicznej. Odbywały też indywidualne konsultacje z dziećmi i ich rodzicami, o ile rozpoznały taką potrzebę. Te same specjalistki pracowały też w Protection Hub w Rzeszowie, projektując i prowadząc zajęcia dla dzieci, w czasie, gdy ich rodzice uczestniczyli w innych aktywnościach. Zewnętrzna trenerka antydyskryminacyjna prowadziła szkolenia dla nauczycieli ze swojego obszaru eksperctwa.

W 2023 roku w projekcie wzięło udział **16 rzeszowskich szkół**. Wsparcia udzielono **1754 dzieciom**, w tym **1408 polskim i 389 ukraińskim**. Przeszkolono **264 nauczycieli**. W Protection Hub udzielono wsparcia **908 osobom: 741 dzieciom i 167 dorosłym**.

Projekt wspiera szkoły i polsko-ukraińskie klasy w ich codziennym funkcjonowaniu poprzez:

1. rozpoznawania różnych potrzeb i trudności u dzieci z Polski i Ukrainy,
2. doskonalenia kompetencji nauczycieli w pracy w ukraińskich oraz polsko-ukraińskich klasach.
3. usprawnienie komunikacji między dziećmi, nauczycielami i rodzicami.

Uczniowie

Usprawnienie komunikacji w klasie polsko-ukraińskiej. Uczniowie poznają przykładowe rozwiązania sprzyjające budowaniu relacji w klasie. Uczą się włączania do dialogu i dyskusji o możliwościach współpracy w środowiskach szkolnych, które w obecnych czasach stają się coraz bardziej zróżnicowane.

1. warsztaty związane z funkcjonowaniem w środowisku szkolnym: integracją, rozwiązywaniem konfliktów, rozpoznawaniem i radzeniem sobie ze swoimi emocjami.
2. konsultacje indywidualne, podczas których specjalistki skupiają się na prac z pojedynczym dzieckiem.
3. mediacje w zależności od potrzeby między uczniami, nauczycielami i rodzicami.

Nauczyciele

Wyposażenie nauczycieli w narzędzia do współpracy z dziećmi i młodzieżą różnorodną kulturowo i społecznie. Nauczyciele dowiedzą się, jak rozpoznać mobbing rówieśniczy i dyskryminację, jak im przeciwdziałać oraz podchodzić ze zrozumieniem do różnic kulturowych.

1. certyfikowane warsztaty antydyskryminacyjne, włączające, z elementami *safeguardingu*,
2. konsultacje indywidualne, podczas których skupimy się na rozpoznaniu i rozwiązaniu pojawiających się trudności,
3. mediacje w zależności od potrzeby między uczniami, nauczycielami i rodzicami.

Rodzice

Poszerzenie wiedzy na temat prawidłowości rozwojowych dzieci i młodzieży, metod postępowania, sposobów radzenia sobie w trudnych sytuacjach.

1. warsztaty związane z rozwojem kompetencji rodzicielskich.
2. konsultacje podczas których skupimy się na rozpoznaniu i rozwiązaniu pojawiających się trudności.
3. mediacje w zależności od potrzeby między uczniami, nauczycielami i rodzicami

Dziewczęcy łącznik

Grantodawca: Program Aktywni Obywatele – Fundusz Regionalny (w ramach Funduszy EOG)

Czas trwania: 1.12.2021-31.12.2023

Wartość projektu: 27 469,91 EUR

Zakończony w 2023r. projekt miał za zadanie pomóc dziewczynom rozwijać swoje kompetencje społeczne, stawiać jasne granice i wychodzić naprzeciw trudnościom i niewłaściwemu traktowaniu, z jakim muszą się mierzyć.

Skierowany był do grupy dziewczyn z woj. podkarpackiego w wieku od 15 do 18 lat i był prowadzony w formie warsztatów, wyjazdów edukacyjnych i inicjatyw społecznych. Wzięły w nim udział 24 osoby.

Warsztaty poszerzały wiedzę na temat uprzedzeń i nierówności, która dotyka dziewczyn i mówiły, jak sobie z nimi skutecznie radzić a także przybliżyły wiedzę o kobiecych postaciach historycznych.

Dziewczyny Budują

Grantodawca: Program Aktywni Obywatele – Fundusz Krajowy (w ramach Funduszy EOG)

Czas trwania: 1.12.2021-31.03.2023

Wartość projektu: 67 789,00 EUR

Kolejny z tzw. „projektów dziewczęcych” skierowany był do nastolatek w wieku 12-15 lat (24 osoby) oraz edukatorek (16 osób) pracujących z nastolatkami w tym wieku. On również zakończył się w 2023r.

Jego celem było przeciwdziałanie dyskryminacji i przemocy wobec młodych dziewczyn oraz zwiększenie kompetencji edukatorów, osób zawodowo stykających się z młodzieżą. Przyczynił się do tego, że uczestniczki poczuły moc sprawczą, nauczyły się jak wykorzystać swój potencjał oraz poznały narzędzia, dzięki którym mogą chronić i budować pewność siebie, a także wspierać innych.

Podsumowaniem projektu były:

- Zrealizowane przez edukatorki 4 inicjatywy społeczne związane z tematyką antydyskryminacji i równości płci przedstawione w formie warsztatów, wydarzeń dla lokalnej społeczności. Wzięło w nich udział w sumie 159 osób.
- Zrealizowane przez nastolatki kampanie społeczne, których celem jest wpływanie na opinię publiczną, przede wszystkim rówieśników autorek, w obszarach dla nich istotnych. Wybrane przez uczestniczki tematy to:
  - “Rozmowa = Życie” - wspieranie osób z trudnościami psychicznymi,
  - “Młody głos ma moc” - aktywny udział w życiu publicznym,
  - “Słowa mają moc” - przeciwdziałanie prześladowaniu rówieśniczemu.

Kampanie zostały udostępnione w Internecie. Szacowana sumaryczna liczba odbiorców przekracza 174 tysiące osób.

Polsko-ukraińskie siostrzeństwo

Grantodawca: Program Aktywni Obywatele – Fundusz Regionalny (w ramach Funduszy EOG)

Czas trwania: 01.11.2022-31.03.2024

Wartość projektu: 114 995,20 EUR

„Polsko-ukraińskie siostrzeństwo” to także projekt empowermentowy dla nastolatek (24 osoby) i ich edukatorek (16 osób). Od poprzednich w serii odróżnia go przede wszystkim to, że połowę uczestniczek stanowią Ukrainki, a program uwzględnia w większym stopniu kwestię dyskryminacji ze względu na narodowość.

Projekt miał na celu:

- Zwrócić uwagę na problem dyskryminacji i przemocy ze względu na płeć oraz narodowość;
- Zwiększyć umiejętność reagowania na agresywne zachowanie, krzywdę, brak poszanowania granic, nadużycie itd.;
- Rozwinąć wiedzę na temat mechanizmów dyskryminacji ze względu na różnice kulturowe oraz pokazać negatywne skutki dyskryminacji dla całego społeczeństwa;
- W praktyczny sposób nauczyć uczestników projektu, jak rozwiązywać sytuacje kryzysowe, jak budować dialog oparty na wartościach demokratycznych i jak wspierać najbardziej narażone grupy.

W ramach projektu zrealizowano:

- Festiwal siostrzeński (marzec 2023), edukacyjne wydarzenie otwarte, gdzie zostanie stworzona przestrzeń do interaktywnych działań, nowej wiedzy i refleksji nad wykluczeniem w codziennym życiu.
- Warsztaty dla dziewczyn i edukatorów/rek związanych z przemocą ze względu na płeć i pochodzenie;
- Obóz – 7-dniowe szkolenia prowadzone przez wysoko wykwalifikowanych trenerów na tematy związane z dyskryminacją i zapobieganiu jej,

W 2024 projekt zostanie zakończony. Uczestniczki skończą projektownie i przeprowadzą:

- Inicjatywy społeczne związane z tematyką antydyskryminacji i równości płci przedstawione w formie warsztatów, wydarzeń dla lokalnej społeczności (przykładowe inicjatywy: teatralna, filmowa, fotograficzna, happeningowa itd.),
- Kampanie społeczne, których celem jest zachęcenie opinii publicznej do dialogu na temat praw kobiet.

Podkarpacka kultura bez barier

Grantodawca: Islandia, Liechtenstein i Norwegia w ramach funduszy EOG i funduszy norweskich.

Partner: NorSensus Mediaforum (Norwegia)

Czas trwania: 14.11.2022-30.04.2024

Wartość projektu: 2 208 099,22 PLN

“Podkarpacka kultura bez barier” to międzynarodowy projekt skierowany na wsparcie i rozwój lokalnej kultury i zachowaniu dziedzictwa kulturowego w podkarpackich gminach. Do projektu zakwalifikowały się gminy: Czarna (k. Łańcuta), Kołaczyce, Świlcza, Narol, Niwiska. Artyści, działacze kulturalni, oraz urzędnicy zaangażowani w życie kulturalne tych miejscowości mieli okazję uczestniczyć w serii szkoleń, warsztatów oraz w wyjątkowej wizycie studyjnej w Norwegii.

Celem projektu było poznanie i wdrożenie nowoczesnych metod promowania kultury. Pragniemy, aby mieszkańcy gmin biorących udział w projekcie, mieli dostęp do narzędzi wspierających ich rozwój artystyczny i przedsiębiorczość kulturalną.

Kluczowe elementy projektu:

- Diagnoza społeczna - Analiza potrzeb i oczekiwań dot. wykorzystania lokalnego dziedzictwa kulturowego wśród mieszkańców gmin oraz przedstawicieli lokalnego biznesu.
- Szkolenia - Warsztaty dla specjalistów z sektora kultury prowadzone przez polsko-norweskich ekspertów. obejmujące tematykę design thinking, zarządzania projektami, zarządzania kulturą itp.
- Wizyta studyjna w Oslo - Trzydniowe doświadczenie, mające na celu poszerzenie wiedzy o innowacyjnych projektach kulturalnych oraz nawiązanie cennych kontaktów w branży.
- Strategie Przedsiębiorczości Kulturalnej^[SEP] Edukacji Publiczności - Tworzenie spersonalizowanych strategii rozwoju, które integrują przedsiębiorczość kulturalną oraz edukację społeczności lokalnej.
- Wydarzenia kulturalne - Unikalne wydarzenia kulturalne w pięciu podkarpackich gminach. Niepowtarzalna okazja do odkrywania lokalnego dziedzictwa kulturowego w nowoczesny i przystępny sposób. W 2023 odbyło się pierwsze z nich, w gminie Świlcza. Miało nazwę "Świlczańska kolęda zgodnie z tradycją". Uczestniczyło w nim 320 osób. Pozostałe cztery wydarzenia odbędą się w 2024 r.
- Konferencja podsumowująca (2024).

W ramach konkursu uzupełniającego PSAR zdobył dodatkowe fundusze na rozwinięcie projektu (97289,50 EUR), co w 2024 zaowocuje m.in. wydaniem gry planszowej "Podkarpacka mozaika" promującej regionalne dziedzictwo historyczne i kulturalne.

PARTNERSTWA

PSAR kontynuował i/lub nawiązał współpracę z wieloma organizacjami i podmiotami zewnętrznymi. Najważniejsze spośród nich to:

1. **Project HOPE** – międzynarodowe NGO z siedzibą w USA, nakierowane na wsparcie medyczne i psychologiczne poszkodowanych w czasie kryzysów humanitarnych. Project HOPE finansował działalność Centrum TUTU.
2. **UNHCR** – agencja ONZ finansująca projekt „Szkoła, która łączy” oraz wspierająca Centrum TUTU.
3. **Fundacja Dajemy Dzieciom Siłę (FDDS)** - największa polska organizacja w obszarze ochrony praw dzieci, operator w projekcie "Szkoła, która łączy" i partner w ramach KKOD.
4. **NorSensus Mediaforum** – norweskie NGO, partner PSAR w projektach finansowanych przez tzw. Fundusze Norweskie.
5. **Fundacja Pomosty** – siostrzana organizacja z siedzibą w Rzeszowie, z którą PSAR współpracował we wszystkich projektach prowadzonych przez siebie.

W 2023 r. PSAR dołączyło do dwóch koalicji NGO:

1. **Krajowa Koalicja na rzecz Ochrony Dzieci (KKOD)** - Założona przez 15 organizacji (w tym PSAR) z inicjatywy FDDS, stawia sobie za cel doskonalenia systemu ochrony dzieci w Polsce przez wspólne działania rzecznicze, mobilizację i edukację społeczną w zakresie ochrony dzieci przed przemocą przez wspólne akcje edukacyjne, rozwój instytucjonalny i kompetencyjny organizacji członkowskich w zakresie ochrony dzieci, wypracowywanie standardów działań na rzecz ochrony dzieci, oraz wymianę informacji i doświadczeń.
2. **NGO Forum "Razem"** - Forum Razem dla Polski i Ukrainy to inicjatywa służąca organizacjom pomocowym. Forum ma na celu udzielanie mądrego, inkluzywnego wsparcia organizacjom działającym na rzecz uchodźców z Ukrainy i goszczących ich społeczności polskich.

W ramach swojej działalności humanitarnej PSAR było aktywnym i regularnym uczestnikiem spotkań koordynacyjnych, w szczególności zarządzanej przez UNHCR **Podkarpackie Coordination Group** oraz ogólnopolskich **Grup Roboczych** w sektorach MHPSS (wsparcie psychospołeczne), Ochrona i Ochrona dzieci, a także spotkań roboczych NGO Forum "Razem".

ROZWÓJ ORGANIZACJI

1. Pomimo zmniejszających się funduszy na pomoc dla uchodźców PSAR w 2023 r. zdołał utrzymać poziom zatrudnienia. Na koniec 2023 r. PSAR zatrudniał **35 osób** na umowach o prace i cywilnoprawnych. **11 z nich było Ukraińcami**, w większości uchodźczyniami.
2. PSAR rozwinął i zacieśnił współpracę z innymi organizacjami. W szczególności staliśmy się ważnym partnerami UNHCR w województwie podkarpackim oraz w obszarach edukacji i wsparcia psychospołecznego.
3. Projekt "Podkarpacka kultura bez barier", którego największa część przypadła na 2023 r., jest zdecydowanie największym kulturalnym projektem zrealizowanym przez PSAR i jako tego stanowi wzmocnienie historycznie pierwszego obszaru działalności PSAR.
4. PSAR wynajął nowy lokal o powierzchni 138 m.kw. na potrzeby swojej działalności. Lokal został wyremontowany i dostosowany do potrzeb osób z niepełnosprawnościami.
5. Pracownicy PSAR przeszli liczne szkolenia dostosowane do ich osobistych potrzeb oraz potrzeb Stowarzyszenia, m.in. w obszarach udzielania wsparcia psychospołecznego, zapobiegania przemocy, zarządzania projektami, prawa finansowego i prawa pracy itd.
6. PSAR zdobył fundusze na kontynuację działań **Centrum TUTU (WHO)** oraz uruchomienie integracyjnego **Klubu Młodzieżowego (IOM)**. Oba projekty rozpoczęte zostaną w 2024 r.

MEDIA

PSAR prowadził aktywną działalność w mediach społecznościowych, w celu dotarcia do beneficjentów, badania ich potrzeb, informowania o własnej działalności i jej promocji, realizacji celów rzeczniczych. Wiele materiałów było dwu- albo nawet trójjęzycznych (polski, ukraiński, angielski). Materiały o PSAR i konkretnych projektach Stowarzyszenia ukazywały się także w mediach lokalnych i regionalnych.

- **Strona PSAR:** www.psar.pl
- **Facebook PSAR:** <https://www.facebook.com/podkarpackiestowarzyszenie>
- **Facebook Centrum TUTU:** <https://www.facebook.com/centrumtutu>
- **Instagram PSAR:** https://www.instagram.com/stowarzyszenie_psar/
- **Instagram Centrum TUTU:** https://www.instagram.com/centrum_tutu/

NAGRODY I WYRÓŻNIENIA

Projekt Centrum Rozwoju Psychofizycznego TUTU został Brązowym Finalistą konkursu **Polish Project Excellence Award** w kategorii “Projekty organizacyjne”. Uzasadnienie podane przez organizatora konkursu, International Project Management Association (IPMA) brzmi: *Projekt jest dowodem na to, że otwarte i charyzmatyczne przywództwo buduje zespoły zdolne do realizacji wielkich wyzwań i wspaniałych, długotrwałych rezultatów. Aplikant zrealizował projekt w sposób wyjątkowy pod kątem szybkości działania i skuteczności realizacji założonych celów w sytuacji kryzysowej, niestandardowej, przy wysokim poziomie stresu i oczekiwaniach wielu interesariuszy i opinii publicznej.*

Sprawozdanie merytoryczne przygotowane 30.03.2024

Zatwierdzone przez Zarząd PSAR 03.04.2023